Memo Beheer van watergangen met krabbenscheer

Aan	MT Stadsbeheer
Van	A.A. Schwab
Afdeling	Stadsbeheer/SP
CC	
Datum	25 januari 2022
Onderwerp	beheer van watergangen met krabbenscheer

In de gemeente beheren we diverse watergangen. In een aantal daarvan komt de waterplant krabbenscheer voor. Krabbenscheer is beschermd op basis van de Wet natuurbescherming en mag niet zomaar worden verwijderd. Bij het beheer van onze watergangen houden we hier rekening mee. Voorliggende memo beschrijft de werkwijze die we hanteren op locaties waar krabbenscheer groeit. Hiermee zetten we in op een eenduidige aanpak en het voorkomen van overtredingen van de Wet natuurbescherming.

Krabbenscheer is beschermd

Krabbenscheer is een waterplant die in grote aantallen bij elkaar, zogenaamde velden, groeit. Voor de groene glazenmaker, een libellensoort, zijn deze krabbenscheervelden essentieel voor de voortplanting. De libel legt eieren op de plant en de larven leven in het water tussen de stekelige bladeren, hier zijn ze veilig voor roofdieren. Groene glazenmaker is beschermd op basis van de Wet natuurbescherming. De krabbenscheervelden zijn als essentieel leefgebied daardoor ook beschermd en mogen nooit volledig worden verwijderd.

Groene glazenmaker

Krabbenscheerveld

Werkzaamheden in watergangen

In watergangen vinden twee soorten werkzaamheden plaats om de doorstroom van water te bevorderen: schonen en baggeren. Schonen houdt in dat water- en oeverplanten worden verwijderd. Bij baggeren wordt de sliblaag op de bodem verwijderd. Hierbij kunnen ook planten die in de bodem wortelen meegenomen worden.
Krabbenscheer wortelt in de bodem en komt met de bladeren boven het wateroppervlak uit. Als de oude bladeren afsterven in het najaar, zakt de rozet naar de bodem waar deze overwintert. In het voorjaar worden nieuwe, met lucht gevulde, bladeren gevormd en komt de plant weer bovendrijven. Als de sliblaag in een watergang te dik wordt, en daardoor de watergang ondieper, kan krabbenscheer niet meer wegzakken naar een vorstvrije diepte. Zonder te schonen treedt verlanding op en wordt krabbenscheer uiteindelijk overwoekerd door moerasplanten.
Ook voor het behoud van een krabbenscheer is beheer dus noodzakelijk.

Levenscyclus krabbenscheer en groen glazenmaker.

Groene glazenmaker zet in de zomer eieren af, net onder het wateroppervlak, op een blad van krabbenscheer. De eieren overwinteren en komen in mei uit. De larven leven tussen de planten en overwinteren ook 1 of 2 jaar voordat ze aan het eind van de zomer uitsluipen (de volgroeide libel kruipt uit de laatste vervelling).
Met het schonen en baggeren houden we rekening met de levenscyclus van de groene glazenmaker en van krabbenscheer en werken we buiten de meest kwetsbare periodes.
De werkzaamheden voeren we zodanig uit dat te allen tijde voldoende krabbenscheer behouden blijft voor groene glazenmaker. Hierbij houden we ons aan de voorwaarden zoals beschreven in de ‘Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten’.

Werkwijze

Inzet ecoloog

Bij werkzaamheden in watergangen waar krabbenscheer voorkomt moet een ecoloog van de gemeente worden ingeschakeld. Samen met de ecoloog worden de locatie specifieke maatregelen bepaald die nodig zijn om voldoende krabbenscheer te behouden.

Algemene maatregelen:

schonen

- Schonen vindt plaats in de periode september – november. Dit is de periode na de ei afzet van groene glazenmaker.
- Tenminste 50% van de krabbenscheervegetatie blijft behouden. In uitzonderingsgevallen kan het nodig zijn meer krabbenscheer te verwijderen. Dit is maatwerk. Van belang is dat de krabbenscheervegetatie duurzaam in stand blijft.

baggeren

- Baggeren vindt plaats in de periode half mei - half november. De planten zijn dan niet meer op de bodem aanwezig waardoor er minder kans op schade is. De libellenlarven leven in de zomer tussen de planten en zijn dan ook minder kwetsbaar.
- Per keer wordt maximaal 50 % gebaggerd.

Inventarisatie krabbenscheer

Sinds 2015 laten we de populaties met krabbenscheer periodiek monitoren. Hiermee houden we zicht op geschiktheid van de locaties krabbenscheer als leefgebied voor groene glazenmaker. Het meest recente onderzoek is gedaan door bureau Biota[1], zie figuur 1.

[1] De Vries S, Van Buren-Wolf L & Milder-Mulderij G. 2020. Krabbenscheer in en om Groningen-Stad. Nulmetingen - 2020. Bureau Biota rapport 2020-035. In opdracht van Gemeente Groningen.

De monitoring geeft inzicht waar krabbenscheer voorkomt. Het biedt een goede basis bij het bepalen van de te nemen maatregelen op een locatie met krabbenscheer. De actuele situatie is echter altijd bepalend, de inzet van een ecoloog is hierbij essentieel.

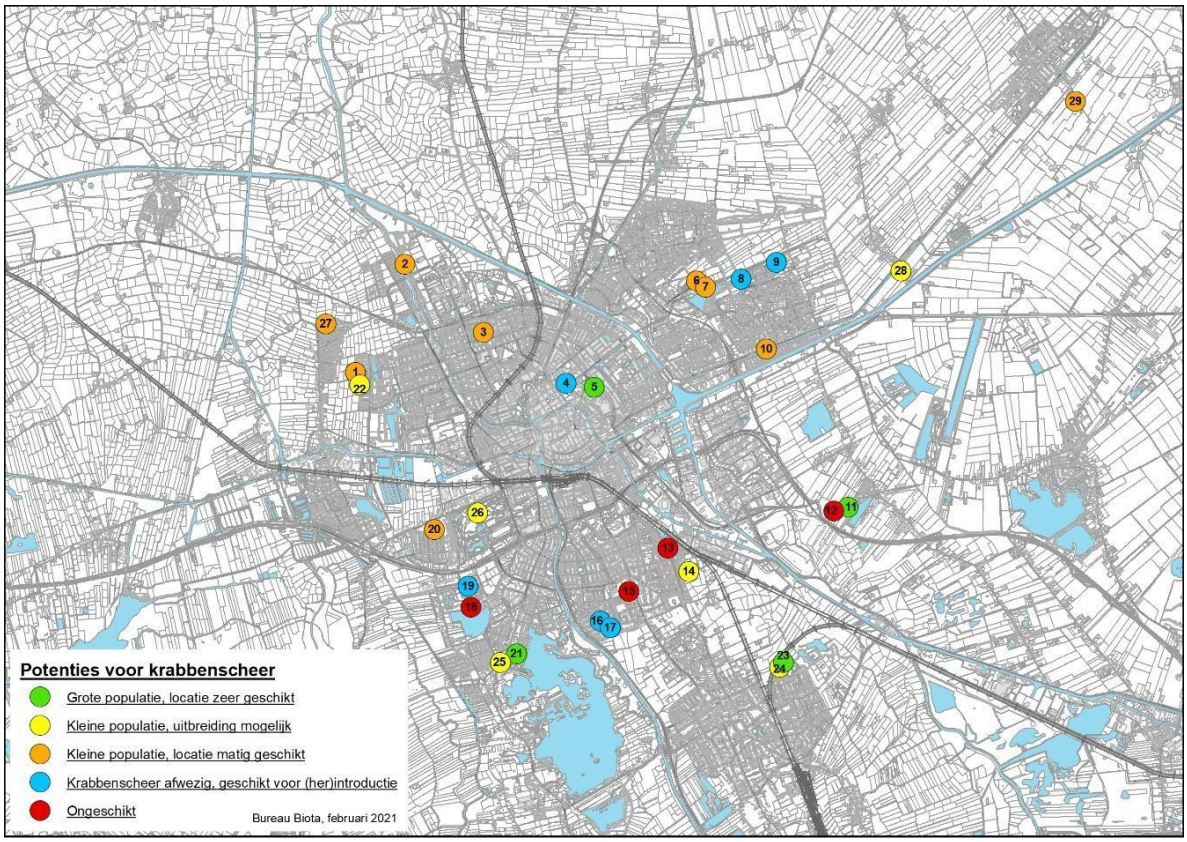

figuur 1. Potenties voor krabbenscheer in de gemeente Groningen van de door Bureau Biota onderzochte locaties, februari 2021

Kansen voor groene glazenmaker

Op basis van de monitoringsgegevens kan ook actief worden ingezet op versterken en uitbreiden van leefgebied voor groene glazenmaker. Maatregelen specifiek ten behoeve van groene glazenmaker, los van regulier beheer aan watergangen. Een aanpak die gericht is op behoud en versterken van de gemeente brede populatie heeft als voordeel dat op locaties met lage potenties een afname in krabbenscheer geaccepteerd kan worden. In de gemeente als geheel blijft de populatie immers op peil. Hier is nog geen beleid voor opgesteld. Het is vanuit ecologisch oogpunt en versterken van biodiversiteit wel gewenst.